

Trąbka

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

1. Rozbudzenie zainteresowania muzyką

Uczeń rozwija uzdolnienia i zainteresowania muzyczne (dostosowane do wieku i predyspozycji) przez uczęszczanie na koncerty i słuchanie muzyki z nagrań. Zdobywa podstawową wiedzę o muzyce i o instrumencie.

2. Kształcenie umiejętności gry na instrumencie

Uczeń kształci podstawowe umiejętności gry i poznaje możliwości techniczne instrumentu.

3. Wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w praktyce

Uczeń realizuje indywidualne i zespołowe projekty artystyczne w zakresie swojej specjalności.

4. Przygotowanie do czynnego udziału w życiu muzycznym oraz do występów publicznych

Uczeń posiada niezbędne umiejętności w zakresie występów publicznych. Jest przygotowany do świadomego odbioru muzyki.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA SZCZEGÓLWE

1. Rozbudzenie zainteresowania muzyką

Uczeń:

- 1) posiada podstawową wiedzę na temat historii i budowy swojego instrumentu;
- 2) poznaje właściwości techniczne i wyrazowe instrumentu;
- 3) uczestniczy (zgodnie z sugestiami nauczyciela) w wydarzeniach kulturalnych i artystycznych;
- 4) zdobywa i wykorzystuje wiadomości o muzyce z dostępnych mu źródeł;
- 5) wypowiada się w sposób prosty i zrozumiały na temat doznań artystycznych.

2. Kształcenie umiejętności gry na instrumencie

Uczeń:

- 1) zachowuje prawidłową postawę podczas gry na instrumencie;
- 2) jest wrażliwy na emisję, jakość i intonację dźwięku (ze szczególnym uwzględnieniem techniki oddechowej);
- 3) operuje podstawowymi sposobami artykulacji: legato, staccato, non legato;
- 4) samodzielnie opracowuje krótkie, łatwe utwory.

3. Wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w praktyce

Uczeń:

- 1) samodzielnie odczytuje zapis nutowy;
- 2) dokonuje oceny swojej gry i koryguje popełniane błędy;
- 3) realizuje w sposób odpowiedzialny powierzone mu zadania, m.in. w prostych formach muzykowania zespołowego;
- 4) postępuje zgodnie z zasadami etyki koleżeńskiej.

4. Przygotowanie do czynnego udziału w życiu muzycznym oraz do występów publicznych

Uczeń:

- 1) posiada umiejętności koncentracji i krytycznej oceny swoich występów;
- 2) uczestniczy jako solista i kameralista w audycjach, koncertach, konkursach i przesłuchaniach;
- 3) potrafi grać z akompaniamentem;
- 4) część programu koncertowego wykonuje na pamięć;
- 5) samodzielnie wykonuje zadania wyznaczone przez nauczyciela;
- 6) uczestniczy w różnych formach życia muzycznego.

Cykl sześcioletni

Etap 1

Wymagania edukacyjne:

-Posiadanie podstawowych informacji związanych z historią instrumentu, jego budową zastosowaniem oraz sposobami konserwacji i czyszczenia.

-Znajomość zasad higieny.

-Umiejętność rozkładania, składania i samodzielnego strojenia instrumentu. -Znajomość poszczególnych odmian trąbki (B, C, D, Es).

-Opanowanie podstawowej postawy (stojąc i siedząc), właściwego trzymania trąbki, ułożenia rąk i palców prawej ręki.

-Umiejętność prawidłowego zadęcia oraz swobodnego posługiwania się aparatem oddechowym z uwzględnieniem znaczenia artykulacyjnego języka, warg i mięśni twarzy.

-Opanowanie podstaw techniki z uwzględnieniem umiejętności gry dźwięków długo wytrzymywanych.

Program nauczania w I semestrze:

-Codzienne ćwiczenia oddechowe (oparcie na przeponie, następnie połączenie gry na samym ustniku i z instrumentem).

-Wytrzymywanie długich dźwięków, ćwiczenia na przedęcia, gamy, trójdźwięki w celu osiągnięcia elastyczności, wytrzymałości warg, pewności zadęcia i intonacji.

-Prawidłowa postawa przy grze – swobodna, oparcie stóp bardziej na palcach ku przodowi, rozluźniona szyja, kark, gardło, obojczyk opadnięty, brzuch wciągnięty.

-W I semestrze poznajemy gamy B,C,D. Skala od fis -d².

-Kilkanaście wybranych ćwiczeń i melodii ze szkoły na trąbkę J. Usowa ,

-2 proste utwory z akompaniamentem (np. z „Tańców i melodii” opr. J. Kalinowski),

-kolędy.

Przestuchanie I semestr:

Po pierwszym semestrze uczeń nie musi przystępować do egzaminu technicznego i semestralnego .(Jeśli uczeń chce przystąpić do egzaminu wówczas program obejmuje wybraną gamę durową i trójdźwięk, oraz 2 ćwiczenia ze szkoły na trąbkę , oraz 2 proste utwory z akompaniamentem).

Program nauczania w II semestrze:

Rozszerzenie skali do e², gama chromatyczna od fis-e². Gamy durowe B,C,D i molowe g,a,h non legato i legato, pasaże, ćwiczenia na przedęcia, ćwiczenia ze szkoły J.Usowa,2 proste utwory z akompaniamentem.

Przestuchanie w II semestrze:

Gamy durowe B,C,D i molowe g,a,h, pasaż ,artykulacja non legato, legato, wybrane ćwiczenia gamowe ze zbioru,, Gamy i pasaże dla najmłodszych” K. Laksa, przedęcia, 2 wybrane ćwiczenia ze szkoły na trąbkę. 2 utwory z towarzyszeniem fortepianu.

Etap 2

Wymagania edukacyjne:

-Osiągnięcie podstawowego stopnia biegłości palcowej, stopniowe opanowanie gry w poszczególnych rejestrach oraz opanowanie umiejętności korekty intonacji.

-Praca nad dźwiękiem – wytrzymywanie długich tonów, ćwiczenia na przedęcia, kontrola prawidłowego oddechu opartego na przeponie.

-Trąbka – instrument solowy i orkiestrowy- słuchanie nagrań wybitnych solistów, orkiestr.

Program nauczania w I semestrze:

-Gamy durowe i molowe non legato, legato do 2 znaków. pasaże.

-Rozszerzenie skali do f².

-Gama chromatyczna fis-f², ćwiczenia z „Gam i pasaży”, ćwiczenia na przedęcia, wybrane ćwiczenia ze szkoły na trąbkę , 2 utwory z akompaniamentem, kolędy.

Przesłuchanie techniczne:

Ćwiczenia na przedęcia, chromatyka fis-f², gamy durowe i molowe do 2 znaków, 2 ćwiczenia ze szkoły na trąbkę J, Usowa.

Program nauczania w II semestrze:

-Rozszerzenie skali do fis², ćwiczenia ze szkoły J. Usowa

-2 utwory z akompaniamentem, ćwiczenia na przedęcia.

Egzamin promocyjny:

Gama durowa i molowa do 2 znaków non legato , legato. pasaże. chromatyka od fis-f²., 2 wybrane ćwiczenia ze szkoły na trąbkę

Etap 3**Wymagania edukacyjne:**

-Umiejętności frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji. Zgodna z zapisem realizacji metrum, agogiki i dynamiki.

-Interpretowanie utworu zgodnie z jego budową formalną.

-Znajomość notacji oraz umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego.

-Umiejętność prawidłowego grania a'vista łatwych utworów w wolnym tempie z uwzględnieniem precyzji rytmicznej.

Program nauczania w I semestrze:

-Rozszerzenie skali do g².

-Gamy durowe i molowe do 3 znaków, non legato, legato; pasaże i przewroty, tercje.

-Utrwalenie pewności zadęcia, ćwiczenia na przedęcia,

-ćwiczenia ze szkoły na trąbkę J, Usowa,

-etiudy : Vander Cook, J. Butkiewicz,

-2 utwory z akompaniamentem ,kolędy.

Przesłuchanie techniczne:

Gamy durowa i molowa do 3 znaków non legato i legato, pasaże i przewroty, 2 ćwiczenia ze szkoły na trąbkę lub 2 etiudy .

Przesłuchanie I semestralne:

Gamy durowa i molowa do 3 znaków non legato i legato, pasaże i przewroty. 2 etiudy, 2 utwory z akompaniamentem, kolędy.

Program nauczania w II semestrze:

-Utrwalenie biegłości technicznej na przykładzie gam durowych i molowych do 3 znaków , non legato, legato; pasaże i przewroty; interwały: tercje,

- ćwiczenia na przedęcia, wytrzymałość warg i piękny ton,

- ćwiczenia ze szkoły J. Usowa,

-etiudy: Vander Cook, Butkiewicz.

Egzamin promocyjny:

Gama durowa do 4 znaków staccato, legato. Pasaże w przewrotach.

Gama chromatyczna fis_m-g^2 . Etiuda z I cz. 60 etiud Koprascha lub z I zeszytu J. Butkiewicza, miniatura z akompaniamentem, duet.

Etap 4

Wymagania edukacyjne:

-Umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (palcowanie, oddechy, frazowanie, dynamika, interpretacja).

-Umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.

Program nauczania w I semestrze:

Gamy durowe i molowe do 4 znaków, non legato, legato,. pasaże i przewroty, dominanta septymowa, interwały do kwarty. Rozszerzenie skali do as^2 . chromatyka od $fis-as^2$.,ćwiczenia ze szkoły J. B. Arbana, etiudy ,2 utwory z akompaniamentem.

Przesłuchanie techniczne:

Gama durowa i molowa non legato , legato, pasaże i przewroty,2 etiudy C. Koprascha lub J. Butkiewicza., Vander Cooka.

Przesłuchanie I semestr:

Gama durowa do 4 znaków, non legato, legato, pasaże i przewroty,.dominanta septymowa, 2 etiudy, 2 utwory z akompaniamentem.

Program nauczania w II semestrze:

Gamy durowe i molowe do 4 znaków, non legato, legato, pasaże i przewroty, dominanta septymowa, interwały do kwarty. Rozszerzenie skali do a².ćwiczenia ze szkoły J. B. Arbana, etiudy Koprascha lub J. Butkiewicza.

Egzamin promocyjny:

Gama durowa i molowa non legato, legato, pasaże i przewroty. 2 etiudy C. Koprascha lub J. Butkiewicza. 2 utwory z akompaniamentem.

Etap 5**Wymagania edukacyjne:**

- Umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas wykonywania utworu.
- Posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania.
- Przyswojenie podstawowych elementów obycia estradowego.
- Umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu.
- Wpajanie uczniowi ważnych elementów rzemiosła artystycznego: szlachetność tonu, ścisłości rytmu, biegłości technicznej, czystości intonacji, prawidłowości frazy, piękna kantyleny.
- Czytanie a'vista.

Program nauczania w I semestrze:

Gamy durowe do 5 znaków przykluczowych. Rozszerzenie skali do c³,pasaże i przewroty, interwały do kwinty, chromatyka od fis-c³,rozwijanie biegłości technicznej: etiudy, ćwiczenia ze szkoły J. B. Arbana, ,ćwiczenia na wytrzymałość warg, zadęcie, intonację. 2 utwory z akompaniamentem, czytanie a'vista.

Przesłuchanie techniczne:

Gama durowa staccato, legato przez 2 oktawy C-dur. Pasaże w przewrotach. Etiuda techniczna, czytanie a' vista.

Przesłuchanie I semestr:

Gama durowa i molowa non legato, legato, pasaże i przewroty, 2 etiudy, 2 utwory z akompaniamentem.

Program nauczania w II semestrze:

Gamy durowe i molowe do 5 znaków , gamy, pasaże i przewroty, interwały do kwinty, etiudy, 2 utwory z akompaniamentem, czytanie a' vista.

Egzamin promocyjny:

Gama durowa i molowa, pasaż i przewroty,2 etiudy , 2 utwory z akompaniamentem .

Etap 6**Wymagania edukacyjne:**

- Opanowanie literatury na trąbkę w następującym zakresie: etiudy o zróżnicowanej problematyce

technicznej, utwory na trąbkę solo i z akompaniamentem, utwory kameralne (duet, trio). Czytanie a' vista, transpozycje.

Program nauczania w I semestrze:

Gamy durowe i molowe do 7 znaków, pasaże w przewrotach, interwały do oktawy. Ćwiczenia ze szkoły J.B, Arbana, etiudy, 2 utwory z akompaniamentem, utwór kameralny, czytanie a' vista.

Przesłuchanie techniczne:

Gama durowa i molowa non legato, legato ,pasaże i przewroty, etiuda techniczna i kantylenowa, czytanie a' vista.

Przesłuchanie I semestr:

Gama durowa i molowa non legato, legato, pasaże w przewrotach, 5 etiud, 2 utwory z akompaniamentem.

Program nauczania w II semestrze:

Gamy durowe i molowe do 7 znaków ,pasaże w przewrotach, interwały do oktawy, etiudy o zróżnicowanej problematyce, ćwiczenia ze szkoły na trąbkę J .B. Arbana, utwory akompaniamentem.

Egzamin na zakończenie I etapu edukacyjnego:

Dwie etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej ,utwór z towarzyszeniem fortepianu wykonany z pamięci, utwór kameralny.

Cykl czteroletni

Etap 1

Wymagania edukacyjne:

-Posiadanie podstawowych wiadomości z historii instrumentu, budowy zastosowania oraz podstaw konserwacji i czyszczenia.

-Znajomość zasad higieny.

-Umiejętność rozkładania, składania i samodzielnego strojenia instrumentu. Znajomość poszczególnych odmian trąbki (B, C, D, Es).

-Opanowanie podstawowej postawy (stojąc i siedząc), właściwego trzymania trąbki, ułożenia rąk i palców prawej ręki.

-Umiejętność prawidłowego zadęcia oraz swobodnego posługiwania się aparatem oddechowym z uwzględnieniem znaczenia artykulacyjnego języka, warg i mięśni twarzy.

-Opanowanie podstaw techniki z uwzględnieniem umiejętności gry dźwięków długo wytrzymywanych.

Program nauczania w I semestrze:

Codzienne ćwiczenia oddechowe (oparcie na przeponie, następnie połączenie gry na samym ustniku i z instrumentem). Wytrzymywanie długich dźwięków, ćwiczenia na przedęcia, gamy, trójdźwięki w celu osiągnięcia elastyczności, wytrzymałości warg, pewności zadęcia i intonacji. Prawidłowa postawa przy grze – swobodna, oparcie stóp bardziej na palcach ku przodowi, rozluźniona szyja, kark, gardło, obojczyk opadnięty, brzuch wciągnięty. W I semestrze poznajemy gamy C, G, D, B. Skala od $fis_m - d^2$. Kilkanaście wybranych ćwiczeń i melodii ze szkoły na trąbkę Lutaka, ze zbioru tańce i melodie opr. J. Kalinowski, kolędy, 2 duety.

Przesłuchanie I semestr:

Gama C-dur staccato, legato, pasaż. Gama chromatyczna od $fis_m - c^2$, ćwiczenia na przedęcia, ćwiczenie ze szkoły na trąbkę L. Lutaka. Piosenka z akompaniamentem fortepianu.

Przesłuchanie zespołów: łatwy duet z nauczycielem

Program nauczania w II semestrze:

Rozszerzenie skali do e^2 , gama chromatyczna od $fis_m - e^2$. Gamy durowe Es, E, A, pasáže, ćwiczenia na przedęcia, interwały, ćwiczenia ze szkoły L. Lutaka do ćw. 32 włącznie. 10 piosenek i melodii różnych narodów, 4 duety.

Przesłuchanie:

Gama durowa do 3 znaków, Pasaż staccato, legato. Ćwiczenia na interwały, przedęcia, ćwiczenie ze szkoły L. Lutaka. Melodia z towarzyszeniem fortepianu, duet.

Etap 2**Wymagania edukacyjne:**

-Osiągnięcie podstawowego stopnia biegłości palcowej, stopniowe opanowanie gry w poszczególnych rejestrach oraz opanowanie umiejętności korekty intonacji.

-Praca nad dźwiękiem – wytrzymywanie długich tonów, ćwiczenia na przedęcia, kontrola prawidłowego oddechu opartego na przeponie.

-Trąbka – instrument solowy i orkiestrowy. Słuchanie nagrań wybitnych solistów, orkiestr.

Program nauczania w I semestrze:

Gamy durowe staccato, legato do 4 znaków. Pasaże.

Rozszerzenie skali do f^2 . Gama chromatyczna $fis_m - f^2$. Ćwiczenia interwałowe, na przedęcia – elementarna szkoła Gordona. Wybrane ćwiczenia ze szkoły Lutaka (w sumie 10). 3 tańce i miniatura ze zbioru J. Kalinowskiego „Tańce i melodie”, 5 melodii świata, 2 duety, 2 kolędy.

Przesłuchanie techniczne:

Ćwiczenia na przedęcia, gama chromatyczna $fis_m - f^2$, gama durowa, ćwiczenie techniczne ze szkoły L. Lutaka.

Program nauczania w II semestrze:

Rozszerzenie skali do fis^2 , 10 ćwiczeń ze szkoły L. Lutaka, 5 melodii świata, 2 tańce z muzyki dawnej, 2 łatwe miniatury z towarzyszeniem fortepianu, 4 duety, 4 lekcje ze szkoły Gordona na przedęcia.

Przesłuchanie zespołów: 2 duety

Egzamin promocyjny:

Gama durowa do 4 znaków staccato, legato. Pasaże. Gama chromatyczna od fis_m-f^2 . L. Lutak – szkoła na trąbkę, ćwiczenie techniczne. Miniatura z fortepianem, duet.

Etap 3**Wymagania edukacyjne:**

- Umiejętność gry pod kierunkiem nauczyciela w zespołach kameralnych,
- umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (palcowanie, oddechy, frazowanie, dynamika, interpretacja).
- Umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.

Program nauczania w I semestrze:

Gamy durowe do 5 znaków, staccato, legato. Pasaże w przewrotach. Rozszerzenie skali do as^2 . Gama $As-dur$ przez 2 oktawy, gama chromatyczna od fis_m-as^2 . Ćwiczenia techniczne 10, 4 etiudy, 2 utwory z muzyki dawnej, 3 miniatury, kolędy, miniatura współczesna, 3 duety, 5 melodii różnych narodów, muzyka rozrywkowa, cha-cha, slow, 3 duety.

Przesłuchanie techniczne:

Gama $As-dur$ przez 2 oktawy, staccato, legato. Pasaże w przewrotach.

Etiuda z I z. Koprascha lub J. Butkiewicza.

Przesłuchanie I semestr:

Gama durowa do 5 znaków, staccato, legato. Pasaże w przewrotach. Etiuda z I z. Koprascha lub J. Butkiewicza. Utwór z muzyki dawnej i miniatura z fortepianem.

Przesłuchanie zespołów: duet, trio

Program nauczania w II semestrze:

Gamy durowe do 5 znaków, staccato, legato. Pasaże w przewrotach. Rozszerzenie skali do a^2 . Gama $A-dur$ przez 2 oktawy, pasaże w przewrotach. L. Lutak – szkoła na trąbkę 10 ćwiczeń, dalszy ciąg ćwiczenia ze szkoły Gordona, 3 etiudy z I cz. Koprascha, J. Butkiewicza. 2 tańce z muzyki dawnej, 2 miniatury, tango, cha-cha, melodie świata, 3 duety, trio.

Przesłuchanie zespołów: duet, trio

Egzamin promocyjny:

Gama $A-dur$ przez 2 oktawy staccato, legato. Pasaże w przewrotach. Etiuda z I z. Koprascha lub z I z. J. Butkiewicza. Utwór z muzyki dawnej, utwór z muzyki rozrywkowej z towarzyszeniem fortepianu.

Etap 4

Wymagania edukacyjne:

Opanowanie literatury na trąbkę w następującym zakresie: etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej, utwory na trąbkę solo i z akompaniamentem, utwory kameralne (duet, trio). Czytanie a'vista, transpozycje.

Program nauczania w I semestrze:

Utrwalenie gam durowych do 7 znaków, gamy molłowe harmoniczne, melodyczne. Pasaże w przewrotach. Tempo wolne i szybkie. Ćwiczenia ze szkół Arbana, Lutaka, Gordona, 3 etiudy, suita, fantazja, scherzo do wyboru, 2 utwory z muzyki dawnej, 2 duety, czytanie a'vista.

Przesłuchanie techniczne:

Gama durowa i molłowa przez 2 oktawy, staccato, legato. Pasaże w przewrotach. Etiuda techniczna i na kantylenę. Czytanie a'vista.

Przesłuchanie I semestr:

Gama durowa i molłowa przez 2 oktawy, staccato, legato. Pasaże w przewrotach. Etiuda techniczna, temat z wariacjami z fortepianem.

Przesłuchanie zespołów: duet, trio

Program nauczania w II semestrze:

Gamy durowe i molłowe przez 2 oktawy do 7 znaków. Pasaże w przewrotach, 3 etiudy o różnej problematyce, ćwiczenia ze szkół Lutaka, Arbana, Gordona, 2 utwory z muzyki dawnej, utwory z muzyki popularnej, rozrywkowej, tango, slow, cha-cha, suita, 2 duety.

Egzamin na zakończenie I etapu edukacyjnego:

1. Gama durowa, molłowa przez 2 oktawy. Pasaże w przewrotach.
2. Dwie etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej.
3. Utwór z muzyki dawnej.
4. Mały koncert, suita lub fantazja z fortepianem.

Kryteria oceniania

Podstawowymi kryteriami oceniania są:

- spełnienie wymagań programowych dla danego roku
- postępy w zdobywaniu umiejętności technicznych i muzycznych
- opanowanie repertuaru
- systematyczność i pilność ucznia

- wykonanie programu z pamięci

Pracę ucznia ocenia się według następujących kryteriów:

- **ocenę celującą** otrzymuje uczeń, będący laureatem konkursów i przesłuchań, prezentuje grę bezbłędną muzycznie i technicznie oraz ciekawą artystycznie.

Ponadto wykazujący się nienaganną i wzorową postawą w zakresie kultury osobistej oraz poszanowania instrumentów i mienia szkolnego.

- **ocenę bardzo dobrą** otrzymuje uczeń który, prezentuje grę bezbłędną technicznie i muzycznie, opanował zakres materiału obowiązujący w danej klasie

- **ocenę dobrą** otrzymuje uczeń, który opanował materiał nauczania danej klasy według obowiązującego programu, i prezentuje grę poprawną technicznie i muzyczne

- **ocenę dostateczną** otrzymuje uczeń, który wykonał program z niedociągnięciami muzyczno – technicznymi, intonacyjnymi i pamięciowymi lecz opanował grę na instrumencie umożliwiającą postępy w dalszej nauce przy systematycznej pracy,

- **ocenę dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum programowego w danej klasie , jego wykonanie utworów charakteryzuje się brakami techniczno – muzycznymi, jednak nie wykluczającymi postępów przy dalszej systematycznej pracy,

- **ocenę niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum materiału przewidzianego w programie nauczania danej klasy oraz nie rokuje nadziei na dalszy rozwój muzyczno – artystyczny nawet przy intensywnej pracy.

Uczeń wykonuje program egzaminacyjny z pamięci. W przypadku niespełnienia tego wymagania jego ocenę obniża się o jedną notę niżej.